

סדר יום קול מס' 25/7

סיטיבת ועדת החוקה, חוק המספט
שהתקיימה ביום ד' ג' בטבת תשס"ו-26.1.55 בשעה 08.30.

- השתתפו: ס. אונג - היו"ר
 י. בר-יהודה
 י. הררי
 ז. ורהפטיג
 ע. טיסון
 י. קליבנוב
 ח. רובין
 ד. בר-רב-האי
 ב. טיסון
- בעדרו: ע. אטף
 ע. מיכילוב
 ב. אזניה
 י. בדר
 ש. הלל
 ת. טובי
 י. כסה
 ח. לנדאו
 ש. לורנץ
 ט. סנה
 ס. קסיט
 י. שפירא
 ד. שרי

- סוזמנים: ח. כהן - היועץ המשפטי
 א. ידן - המסנה ליועץ המשפטי
 ס. אלון - סגן היועץ המשפטי
 ה' גלזר - היועץ המשפטי למשרד הדתות
 ה' רוזנטל - משרד המשפטים.

סדר-היום: חוק הדיינים.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ס. אונג:

סעיף 1.

י. בר-יהודה: בחוק שיפוט בתי-דין רבניים (ביטול וגיורו) נקבע כי דברים מסויימים יהיו בטכנות של בתי-דין אלא בתור טכנות בלעדית, וכל שאר הדברים בטכנות רק עם האדלים סכיסים לכך. הרי זה כמו בוררות.

ס. אלון: שיפוט מקביל לבוררות צריך להגיש לבית-משפט לאיטור, מה שאין כן שיפוט של בית-דין רבני, שאפשר להגישו יטר להוצאה לפועל.

י. בר-יהודה: אני מציע לכתוב כי דיין הוא חבר בבית-דין רבני הרטאי לדון לפי חוק שיפוט בתי-דין רבניים (ביטול וגיורו).

זה מכניס שינוי מהותי בכל העניין של סמכות
בתי-דין רבניים.

ג. אלון:

קורא את סעיף 53 ל"דבר המלך בסופו."

ח. כהן:

איפוא כתוב פה כי יכול להיות דיון.

י. בר-יהודה:

החוק הזה יקבע זאת. בחוק המוסמכים כתוב: חוק
זה דן במוסמכים של בית-המשפט העליון וכו'.

ח. כהן:

אם כן, אני מציע לכתוב פה "חוק זה דן
בדיינים בבתי-דין רבניים".

י. בר-יהודה:

אם חבר הכנסת בר-יהודה רוצה להציע להכניס הגדרה

ז. ורהפטיג:

הקובעת מה זה בית-דין רבני, הוא צריך לכתוב כי
בית-דין רבני הוא בית-דין הפועל לפי דין תורה ושניתנה לו סמכות על-ידי
חוקי הכנסת בעניינים שלה ואלה, ואז צריך להזכיר את כל החוקים. אבל אם
אין רוצים להכניס פה הגדרה מלאה, אפשר להגיד: דיון הוא חבר בית-דין
רבני. אלא שיש מוסמכים שזה מרחיב יותר מדי, ולכן בחרו בדרך השלישית:
להזכיר את החוקים בהם הגדרה סמכותו של בית-הדין הדתי, ואלה הם שלוש
החוקים המלה. אי-אפשר להזכיר אחד מהם מבלי להזכיר גם את האחר.

אני מציע לכתוב: "דיון פירושו חבר בית דין
רבני כמשמעותו בחוק שיפוט בתי-דין רבניים (ניסוחין

י. בר-יהודה:

וגירוסיין) תשי"ג-1953."

אני חושב צריך לתת לחוקים את שמם המלא: "דבר
המלך בסופו על פלטינה (א"י)".

ח. רובין:

אני מציע למחוק את הסעיף.

1. הנחלט: לדחות את הצעת י. בר-יהודה לכתוב: "דיון
פירושו חבר בית דין רבני כמשמעותו בחוק שיפוט
בתי-דין רבניים (ניסוחין וגירוסיין) תשי"ג-
1953".

הסתייגות לי. בר-יהודה.

2. לדחות את הצעת ח. רובין, למחוק את הסעיף.

הסתייגות לח. רובין.

י. בר-יהודה: בנוגע ל"סופו הרבנות הראשית": מה זה נותן
לכם? מה אתם מאשרים בהזדמנות זו? האם אתם רוצים
אגב הגדרה זו לאשר את כל מה שקיבלו אז, כאשר לא היתה מדינת ישראל.

ח. כהן: סכללה - כן.

ח. רובין: אני בדעתו של חבר הכנסת בר-יהודה. כרגע אין
מוסד חוקי שסמו "סופו הרבנות הראשית". טי סמכהן
כסופו רבנות ראשית, ספק אם מבחינה טכסטית יכול ליטול לעצמו את ההגדרה
הזאת. יש לי גם ספיקות אם הפעולה הנעשית עכשיו בקשר עם סופו הרבנות

ח. דבנין:

הראשית יש לה תוקף מספסי. טובן שכאן הפירוש של מועצת הרבנות הראשית אינו מוסיף ואולי הוא גורע.

איבני יודע מה זה "תקנות העדה היהודית" כל זמן שלא יוגד מתי הם פורסמו. וכל זמן שיש ספק אם הרבנות הראשית הקיימת היא חוקית, אם היא מכבדת כדין, אם היא סונתה כדין, הרי הנסיון הזה להזכיר אותה דרך אגב בחוק אחר הוא דבר פגום מבחינה חקיקתית. המסמלה צריכה להטריח את עצמה ולהציע חוק הרבנות הראשית אשר בו תסדיר את פעולתה.

אני בעד מחיקת ההגדרה הזאת.

ז. ורהפטיג:

אפשר להגיד סרוצים להסדיר את הכל שהתחלה, ועד אשר לא נעשה זאת, לא להסדיר בינתיים את הדברים האחרים. זוהי מערכת חוקים וזה יקח זמן די מסוּך. בינתיים בתי-הדין צריכים לחיות ואי-אפשר לקיים אותם בלי מינוי דיינים. אם המסמלה אינה יכולה להתפנות לחקיקת החוקים האלה, היא צריכה לקחת מן המוכן, ממה שהיה בימי המנדט, בדיוק כפי שעטינו בכל שטח אחר.

אם חבר הכנסת רובין ספקק בחוקיות של מוסדות מסוייטים ופעולות מסוייטות, הדבר טעון בירור. בירור מספסי כבר היה בענין זה, והדבר הוכרע. אני סבור כי אין כל מססות בטענה הזאת, אלא היא באה כדי לעכב את הסדר הדברים. מועצת הרבנות הראשית היא גוף ידוע, ובתקנות המוזכרות ישנם 22 סעיפים המוקדמים לזה. אפשר לדעת בדיוק מהו המוסד הזה.

י. בר-יהודה:

האם אתה סתכוון על-ידי סורה אחת לאסר את כל 22 הסעיפים האלה?

ז. ורהפטיג:

איבני רוצה לאסר ואיבני רוצה לסנות. כאשר יבוא חוק הרבנות, נדון בכך.

ז. בר-רב-האי:

בסעיף 4 של חוק זה מדובר על כך שסני נסיאי מועצת הרבנות הראשית יהיו דיינים בתוקף תפקידם, ללא כל הסדר מיוחד. ז"א, בגוף החוק מופיע המוסג "מועצת הרבנות הראשית" ואין מפלט אלא להגיד מה זה. כטובן, אפשר היה להתחיל לבנות את כל המערכת מחדש. לא הלכנו בדרך זו גם בחוקים אחרים. לקחנו את המציאות כמות שהיא. ופה אלה תקנות לאו דוקא של מסמלת המנדט אלא של הועד הלאומי. אם יוצאים מהנחה שישנם בתי-דין דבניים ובהם סכהנים דיינים, צריך להגיד איך ייבחרו הדיינים. ואם קיימת אינסטנציה עליונה, מועצת הרבנות הראשית, צריך להסדיר גם זאת.

י. בר-יהודה:

יש הבדל בין מה שהיינו מוכנים לאסר כסלא הייתה סדינה ובין מה שאנחנו מוכנים לאסר כסקיימת סדינה.

ז. בר-רב-האי:

הגדרות אלו נובעות מתוך המציאות שלנו.

הוחלט: לדחות את הצעת י. בר-יהודה לסחוק את ההגדרה של "מועצת הרבנות הראשית".

הסתיינות לי. בר-יהודה וח. רובין.

סעיף 2

בוועדת המשנה נתקבל תיקון במיסקה (1): במקום "שישפט" - "המשפט".

היו"ר ס. אונג:

הוחלט: לקבל את הסעיף בתיקון שנתקבל בוועדת המשנה.

סעיף 3

אני מציע שבמקום דבר שהוא כולו סובייקטיבי ייאמר דבר אובייקטיבי, כמו בחוק השופטים. אני דורש קוליפיקציות אובייקטיביות, ולא שהאינסטנציה המשנה תוכל לטנות מישהו מפני שהוא מוצא חן בעיניה.

י. בר-יהודה:

ח. כהן: בחוק השופטים קבענו כי הכסירות של השופטים תהיה תלויה: (א) ברישום בפנקס עורכי-הדין, ורישום זה אינו יכול להשיג אדם אשר לא עבר בחינות מסוימות בחוקי ישראל, הבערכות על-ידי הסועצה המשפטית; (ב) התמחות מסוימת או בעריכת דין או בשפיטה.

השאלה אשר עורר חבר הכנסת בר-יהודה היתה לנגד עינינו לפני שבאנו להציע את ההצעה הזאת. אבל אנחנו לא מצאנו בטוח העיוני והענייני אשר הרבנים של בתי-הדין הדתיים נדרשים לספ ל בו, הוא דין התורה, שיש לנו בחינות מטלכתיות או בתי-סדרט או בית-ספר מטלכתי גבוה, אשר היינו יכולים להסטיך אותו לקבוע אם אדם יודע או אינו יודע, כשיר או בלתי כשיר לטלא תפקיד זה. נתקלנו באותו קושי בקשר להתמחות. מטעמים כובנים לא רצינו להכיר בהתמחות של עורכי-דין המופיעים כעורכי-דין בפני בתי-הדין הרבניים. לעת עתה אין כל אפשרות אובייקטיבית לקבוע כסירות של דיינים - והיא יכולתו לשפרט לפי חוק התורה - אלא על פי קנה מידה סובייקטיבי, כפי שטכנה זאת חבר הכנסת בר-יהודה.

המשלה טומכת על פועצת הרבנות הראשית בתור גוף עליון הממונה על כל ענייני הדת בקרב היהודים בישראל, שלא תסתמס בקנה-מידה סובייקטיבי בקביעת סמיכות של דיינים, אלא כמו הסועצה המשפטית תסתמס בקנה-מידה אובייקטיבי. אבל אין לנו מוסד אחר שהיה מסוגל או מוסמך לקבוע זאת זולת הרבנות הראשית.

ח. רובין: ישנם כמה דברים אשר בהם צדק היועץ המשפטי באוטרן כי ישנם קשיים. אבל אין לאמר שאי-אפשר להתגבר עליהם. אם הסעיף ישאר בנוסח זה, לא תהיה אפשרות לסנות דיינות, כי פועצת הרבנות הראשית לא תמנה דיינות.

אבל אני שואל: האם אפשר לחוקק חוק כזה אשר בו לא יוגד לפחות שלדיין צריכה להיות השכלה תיכונית או השכלה גבוהה? לבית-הדין הזה ישנן פונקציות מטלכתיות חשובות, אשר לגבי אותם הגבשים שייטפטור בו, אלה דברים חיוניים ביותר. אבל הפדיבה אינה לוקחת לעצמה את הדעות המיניטמאלית לבחון את הפועטד אם הוא מתאים. אינני יודע מדוע אי-אפשר שתהיינה בחינות לפי טרונזה להתמנות לדיינים. אני עוד לא מדבר על השמלה איך תהיה טורכבת פועצת הבוחנים. צריכה להיות פועצת בחינות מטלכתית.

ח. כהן: האם הצעתך: "כי שהוסמך על-ידי הרבנות הראשית אחר בחינות?"

ח. רובין: אין זה מספק אותי, אבל יש בזה התקדמות.

היו"ר ס. אונג: אני מצטער שעלי להפסיק עכשיו את הישיבה.